

Riksdagens svar RSv 220/2020 rd – RP 184/2020 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet och till lagar som har samband med den

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet och till lagar som har samband med den (RP 184/2020 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Lagutskottet (LaUB 15/2020 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten, nedan *EPPO-förordningen*.

2 §

Europeiska åklagarmyndighetens behörighet i Finland

Europeiska åklagarmyndigheten är behörig att i Finland utöva de befogenheter att genomföra utredningar och väcka åtal som avses i EPPO-förordningen.

Riksdagens svar RSv 220/2020 rd

3 §

Förfarandet vid nominering av kandidater till uppdraget som europeisk åklagare

Ett vid Europeiska åklagarmyndigheten ledigförklarat uppdrag som europeisk åklagare ska utannonseras innan kandidater nomineras och annonsen ska publiceras på lämpligt sätt. Endast sådana som sökt uppdraget kan nomineras.

Utöver vad som föreskrivs i artikel 16.1 i EPPO-förordningen tillämpas på behörighetsvillkoren för en europeisk åklagare vad som föreskrivs om behörighetsvillkor för åklagare eller domare.

Finlands kandidater till uppdraget som europeisk åklagare nomineras av statsrådet på framställning av justitieministeriet. Riksåklagarens byrå ska ges tillfälle att avge utlåtande om de personer som sökt uppdraget.

Den som har utnämnts till europeisk åklagare ska beviljas tjänstledighet utan lön från sin tjänst för den tid som han eller hon sköter uppdraget som europeisk åklagare.

4 §

Förfarandet vid nominering av kandidater till uppdragen som europeiska delegerade åklagare

Ett vid Europeiska åklagarmyndigheten ledigförklarat uppdrag som europeisk delegerad åklagare ska utannonseras innan kandidater nomineras och annonsen ska publiceras på lämpligt sätt. Endast sådana som sökt uppdraget kan nomineras.

Utöver vad som föreskrivs i artikel 17.2 i EPPO-förordningen tillämpas på behörighetsvillkoren för europeiska delegerade åklagare vad som föreskrivs om behörighetsvillkor för åklagare.

Finlands kandidater till uppdragen som europeiska delegerade åklagare nomineras av statsrådet på framställning av riksåklagarens byrå.

En europeisk delegerad åklagare utnämns för viss tid till en tjänst som åklagare vid Åklagarmyndigheten, om han eller hon inte har utnämnts till en åklagartjänst. På utnämningförfarandet tillämpas vad som föreskrivs i 17 § i lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019).

Den som har utnämnts till europeisk delegerad åklagare ska beviljas tjänstledighet utan lön från sin tjänst för den tid som han eller hon sköter uppdraget som europeisk delegerad åklagare.

5 §

Den europeiska åklagarens och de europeiska delegerade åklagarnas befogenheter

Utöver vad som föreskrivs i EPPO-förordningen har den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna samma befogenheter när de sköter sina uppgifter som åklagare har enligt finsk lag.

6 §

Europeiska delegerade åklagares verksamhet som nationella åklagare

De europeiska delegerade åklagarna får i enlighet med vad som anges i artikel 13.3 i EPPO-förordningen även utöva verksamhet som nationella åklagare.

Riksdagens svar RSv 220/2020 rd

7 §

Information om brottmål till Europeiska åklagarmyndigheten

Åklagaren ska informera en europeisk delegerad åklagare om brottmål som avses i artikel 24 i EPPO-förordningen.

Informationen får trots sekretessbestämmelserna innehålla sådana uppgifter som avses i artikel 24.4 i EPPO-förordningen och andra uppgifter som är nödvändiga för att ett anhängigt ärende ska kunna behandlas.

8 §

Samråd med de nationella myndigheterna

Vid de samrådsförfaranden som avses i artikel 13.2, 13.3, 25.2, 25.3, 27.4, 39.3 samt 40.1 i EPPO-förordningen är riksåklagarens byrå nationell myndighet.

9 §

Avgörande av meningsskiljaktigheter som gäller utövande av behörighet

Sådana i artikel 25.6 i EPPO-förordningen avsedda meningsskiljaktigheter mellan Europeiska åklagarmyndigheten och den nationella åklagarmyndigheten som gäller utövande av behörighet avgörs av riksåklagaren. Riksåklagarens beslut ska motiveras och ärendet ska föras till Helsingfors tingsrätt för avgörande inom 14 dagar från det att beslutet fattades.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas inte om justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman är nationell åklagarmyndighet i ärendet. Då ska justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman föra ett ärende som gäller utövande av behörighet till Helsingfors tingsrätt för avgörande inom 14 dagar från det att deras beslut om utövande av behörighet fattades.

Tingsrätten ska ge Europeiska åklagarmyndigheten och den åklagare som skött ärendet tillfälle att bli hörda i ärendet. Vid behandlingen av ärendet gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som föreskrivs om behandling av ansökningsärenden. Ärendet ska behandlas skyndsamt.

Tingsrätten är domför med ordföranden ensam.

Bestämmelser om offentlighet för rättegångshandlingarna från behandlingen av ett ärende och om offentlighet vid muntlig förhandling finns i 16 a § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007).

Tingsrättens avgörande får överklagas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen beviljar besvärstillstånd med stöd av 30 kap. 3 § i rättegångsbalken. På förfarandet tillämpas i tillämpliga delar det som föreskrivs i 38—42 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003).

Riksdagens svar RSv 220/2020 rd

10 §

Användning av tvångsmedel

De åtgärder som avses i artikel 30.1 och 30.4 i EPPO-förordningen är gripande, anhållande, häktning, häktningsarrest, begränsning av kontakter, reseförbud, förstärkt reseförbud, kvarstad, beslag, kopiering av handlingar, genomsökning, föreläggande att säkra data, avspärning av utredningsplatser och utredningsobjekt, upptagande av signalement, bestämning av DNA-profiler, teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av lägesuppgifter för att nå misstänkta och dömda, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, styrd användning av informationskällor och kontrollerade leveranser.

Om gränsöverskridande utredningar enligt artikel 31 i EPPO-förordningen kräver att ett tvångsmedel enligt 1 mom. används, förutsätter användningen av tvångsmedlet att det enligt finsk lag skulle vara tillåtet att använda tvångsmedlet om den gärning som utreds hade begåtts i Finland under motsvarande förhållanden.

Bestämmelser om förfaranden som ska följas när beslut om användning av tvångsmedel fattas och tvångsmedel används finns i artikel 32 i EPPO-förordningen och på andra ställen i lag.

11 §

Gränsöverskridande utredningsåtgärder

Om det för en gränsöverskridande utredning enligt artikel 31 i EPPO-förordningen under motsvarande förhållanden i Finland krävs beslut av någon annan myndighet än den handläggande europeiska delegerade åklagaren, ska ett sådant beslut inhämtas som grund för utredningsåtgärden.

12 §

Utlämnande av överskottsinformation och signalement

Om det för en gränsöverskridande utredning enligt artikel 31 i EPPO-förordningen krävs att sådan överskottsinformation som avses i 10 kap. 55 § i tvångsmedelslagen (806/2011) lämnas ut till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, förutsätter utlämnandet av informationen att den i enlighet med 56 § 1, 2 eller 4—6 mom. i det kapitlet skulle få användas i en motsvarande situation i Finland.

På utlämnande av sådan information som avses i 9 kap. 3 § 2 mom. i tvångsmedelslagen tillämpas vad som föreskrivs i det momentet.

13 §

Avskrivande av mål och delgivning av beslut

Den som är part i ett brottmål ska, med tillämpning av vad som i 1 kap. 9 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) föreskrivs om delgivning, informeras om Europeiska åklagarmyndighet-

Riksdagens svar RSv 220/2020 rd

ens beslut att på det sätt som föreskrivs i artikel 39 i EPPO-förordningen avskriva ett brottmål som hör till dess behörighet utan att hänskjuta målet till den nationella åklagarmyndigheten.

14 §

Rätt för den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna att få information

Vad som i 22 § i lagen om Åklagarmyndigheten föreskrivs om en åklagares rätt att få information tillämpas också på den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna när de sköter sina uppgifter enligt EPPO-förordningen. Vad som i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019), lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019), lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019) och i andra lagar föreskrivs om utlämnande av uppgifter till åklagaren tillämpas också på utlämnande av uppgifter till den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna när de sköter sina uppgifter enligt EPPO-förordningen.

15 §

Beviljande av tillgång till ärendehanteringssystemet

En europeisk delegerad åklagare kan i fråga om ärenden som han eller hon handlägger på begäran bevilja en annan europeisk delegerad åklagare tillgång till information som lagrats i Europeiska åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem, om tillgång behövs för att uppgifter som anges i EPPO-förordningen ska kunna skötas.

16 §

Tillstånd för överföring av personuppgifter till ett tredjeland eller en internationell organisation

Ett i artikel 80.1 c i EPPO-förordningen avsett förhandstillstånd för vidareöverföring av personuppgifter till ett tredjeland eller en internationell organisation kan beviljas av den behöriga myndighet som gjorde den ursprungliga överföringen. När ett ärende som gäller förhandstillstånd avgörs ska på behörigt sätt beaktas brottets allvar, det ändamål för vilket personuppgifterna ursprungligen överfördes och andra relevanta omständigheter i ärendet.

17 §

Företrädande av Europeiska åklagarmyndigheten i högsta domstolen

Europeiska åklagarmyndigheten ska besluta om inlämnande av ansökan om besvärstillstånd till högsta domstolen i brottmål där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet.

Europeiska delegerade åklagare ska föra talan i brottmål i högsta domstolen på Europeiska åklagarmyndighetens vägnar.

Riksdagens svar RSv 220/2020 rd

18 §

Laglighetskontroll som utövas av justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman

Bestämmelser om den laglighetskontroll som justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman utövar över den europeiska åklagarens och europeiska delegerade åklagares verksamhet i Finland finns i grundlagen.

19 §

Begäran om upphävande av en statsrådsmedlems privilegier eller immunitet

Om en i artikel 29 i EPPO-förordningen avsedd begäran om upphävande av privilegier eller immunitet gäller en medlem av statsrådet, ska den ställas till justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman. Justitiekanslern eller justitieombudsmannen avgör begäran med iakttagande i tillämpliga delar av det som föreskrivs om behandlingen av ärenden som gäller laglighetskontroll.

20 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Lag

om ändring av 3 kap. 10 a § och 5 kap. 1 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till 3 kap. 10 a § i förundersökningslagen (805/2011), sådan paragrafen lyder i lag 672/2014, ett nytt 6 mom. och till 5 kap. 1 §, sådan den lyder i lag 988/2016, ett nytt 2 mom. som följer:

Riksdagens svar RSv 220/2020 rd

3 kap.

Allmänna bestämmelser om hur förundersökning ska genomföras

10 a §

Begränsning av förundersökningen på grund av erkännande

I ett brottmål där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet förutsätts det för att 1—3 mom. ska tillämpas att en permanent avdelning vid Europeiska åklagarmyndigheten har samtyckt till förfarandet. Målet ska på det sätt som föreskrivs i artikel 40 i rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten föras till den permanenta avdelningen för avgörande innan åklagaren fattar beslut om de åtgärder som avses i 1—3 mom.

5 kap.

Förundersökningssamarbete mellan förundersökningsmyndigheter och åklagare

1 §

Underrättelse till åklagaren

Förundersökningsmyndigheten ska utan dröjsmål underrätta åklagaren också om brottmål där Europeiska åklagarmyndigheten kan utöva behörighet.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Lag

om ändring av 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997), sådan paragrafen lyder i lag 670/2014, ett nytt 5 mom. som följer:

Riksdagens svar RSv 220/2020 rd

1 kap.

Om åtalsrätt och åtalsprövning

10 §

I ett brottmål där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet förutsätts det för framläggande av ett domsförslag att en permanent avdelning vid Europeiska åklagarmyndigheten har samtyckt till förfarandet. Målet ska på det sätt som föreskrivs i artikel 40 i rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten föras till den permanenta avdelningen för avgörande innan åklagaren fattar beslut om att lägga fram ett domsförslag.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Lag

om ändring av 11 och 27 § i lagen om Åklagarmyndigheten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019) 11 § och 27 § 2 mom. som följer:

11 §

Riksåklagarens uppgifter som högsta åklagare och riksåklagarens beslutanderätt

Riksåklagaren ska

- 1) vara åklagare i de mål som enligt lag ska skötas av riksåklagaren eller som han eller hon åtar sig,
- 2) besluta om inlämnande av en åklagares ansökan om besvärstillstånd till högsta domstolen och om vem som företräder åklagarna i högsta domstolen i andra mål än sådana där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet,
- 3) övervaka och främja åklagarverksamhetens rättsliga kvalitet och enhetlighet,
- 4) förordna de i 2 kap. 4 § i förundersökningslagen (805/2011) avsedda åklagare som är undersökningsledare när en polisman misstänks ha begått ett brott,
- 5) i enlighet med 9 § 1 mom. i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet (/) avgöra i artikel 25.6 i rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten avsedda meningsskiljaktigheter mellan Europeiska åklagarmyndigheten och den nationella åklagarmyndigheten när det gäller behörighet att genomföra utredningar och väcka åtal.

Riksdagens svar RSv 220/2020 rd

Riksåklagaren kan överta avgörandet av ett ärende som ankommer på en underlydande åklagare eller förordna att en underlydande åklagare ska utföra ett åtal som riksåklagaren beslutat väcka. Riksåklagaren kan också förordna att en underlydande åklagare ska utföra åtalsprövningen i ett mål. Vad som föreskrivs i detta moment tillämpas inte på mål där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet.

Riksåklagaren kan för viss tid bevilja en sådan namngiven tjänsteman i ett annat tjänsteförhållande som är tjänstledig från sin åklagartjänst sådana åklagarbefogenheter som tjänstemannen behöver för ett visst uppdrag. På den som utövar åklagarbefogenheter tillämpas i övrigt vad som föreskrivs om åklagare.

27 §

Handläggning av tjänsteåtal

En statsåklagare, ledande distriktsåklagare, specialiståklagare, distriktsåklagare och biträdande åklagare samt den europeiska åklagare och de europeiska delegerade åklagare som avses i 5 § i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet åtalas för tjänstebrott vid hovrätten. Åklagare är antingen justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman eller en åklagare som förordnats av justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Lag

om ändring av 12 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 12 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003), sådan paragrafen lyder i lagarna 658/2015 och 41/2019, ett nytt 3 mom. som följer:

Riksdagens svar RSv 220/2020 rd

12 §

Behöriga åklagare

I brottmål som omfattas av Europeiska åklagarmyndighetens behörighet är den europeiska åklagaren och europeiska delegerade åklagare behöriga att sköta åklagaruppgifter enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 9 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna (1383/2007), sådan paragrafen lyder i lagarna 659/2015 och 40/2019, ett nytt 3 mom. som följer:

9 §

Behöriga åklagare

I brottmål som omfattas av Europeiska åklagarmyndighetens behörighet är den europeiska åklagaren och europeiska delegerade åklagare behöriga att sköta åklagaruppgifter enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Riksdagens svar RSv 220/2020 rd

Lag

om ändring av lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) en ny 16 a § som följer:

16 a §

Offentligheten i ärenden som gäller Europeiska åklagarmyndighetens behörighet

I fråga om rättegångens och rättegångshandlingars offentlighet i ärenden som gäller en behörighetskonflikt enligt 9 § i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet (/) tillämpas denna lag, om inte något annat följer av denna paragraf.

På begäran av den som har del i saken eller av andra särskilda skäl kan domstolen besluta att den muntliga förhandlingen i ett ärende helt eller till behövliga delar ska ske utan att allmänheten är närvarande, om det är fråga om att avgöra ett ärende enligt 9 § 1 eller 2 mom. i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet som gäller menings-skiljaktigheter mellan Europeiska åklagarmyndigheten och den nationella åklagarmyndigheten när det gäller behörighet att genomföra utredningar och väcka åtal.

Rättegångshandlingarna från den behandling av en behörighetskonflikt enligt 9 § i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet som sker innan handläggningen av ett åtal inleds kan, med undantag av den rättegångshandling som innehåller avgörandet, om en part lägger fram orsaker som hänför sig till utredningen eller om domstolen annars anser att det behövs, sekretessbeläggas högst till dess att åtalet handläggs eller målet avskrivs.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Helsingfors 16.12.2020

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare